

Ebelik Öğrencilerinin Yenidoğan Ağrı Yönetimi Konusunda Bilgi ve Tutumları

Knowledge and Attitudes of Midwifery Students About Newborn Pain Management

Yasemin Aydın Kartal¹ Aleyna Bulut²

¹Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü,
İstanbul, Türkiye

²Arş. Gör., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü,
İstanbul, Türkiye

* Corresponding author: aleyna.bulut@sbu.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 23.11.2022
Kabul Tarihi / Accepted: 24.12.2022

Araştırma Makalesi/Research Article
DOI: 10.5281/zenodo.7482531

ÖZET

Bu çalışma ebe adaylarının yenidoğan ağrı yönetimi bilgi ve tutumlarını tespit etmek amacıyla yürütüldü.

Tanımlayıcı desendeki araştırmanın örneklemini, bir kamu üniversitesinin Ebelik bölümünde öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 278 öğrenci oluşturdu (*Katılım oranı: %84*). Veriler “Tanıtıcı Bilgi Formu” ve Yenidoğanda Ağrı Yönetimi Bilgi Formu” ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Mann Whitney U, ve Kruskal Wallis test kullanıldı.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının $20,46 \pm 1,78$ olduğu ve %82.4’ünün bölümü isteyerek tercih ettiği belirlendi. Katılımcıların %29.5’i ağrı değerlendirme ölçekleri hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtirken, %82.4’ü ise yenidoğanda ağrı kontrolünde kendini yeterli görmediğini ifade etti. Ebe adayları yenidoğan ağrı kontrolünde non-farmakolojik yaklaşımlardan çoğunlukla, anne sütü verme (%70,5), çevresel uyaran azaltma (%68), müzik dinletme ve şefkatli yaklaşım (%64,4) yöntemlerini tercih ettiklerini belirtti. Öğrencilerin bilgi düzeylerini öğrenim gördükleri sınıf, yenidoğan sağlığı dersi alma ve yenidoğan ağrı ölçekleri hakkında bilgi sahibi olma durumu anlamlı olarak etkilediği belirlenirken, mezun olunan lise ve bölümü isteyerek tercih etme değişkenin anlamlı olarak etkilemediği saptandı.

Ebelik öğrencilerinin yenidoğanda ağrı yönetimi konusunda bilgi eksiklerinin olduğu saptandı. Ebe adaylarının hem mezuniyet öncesi hem de mezuniyet sonrası eğitimlerle yenidoğanda farmakolojik ve nonfarmakolojik ağrı yönetimi konusunda desteklenmesi ve eğitimlerin ağrı kılavuzlarına göre güncellenerek düzenli aralıklarla tekrarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yenidoğan, Ağrı Yönetimi, Ebelik, Öğrenci

ABSTRACT

This study was conducted to determine the neonatal pain management knowledge and attitudes of midwife candidates.

The sample of the research in the descriptive design consisted of 278 students studying in the midwifery department of a public university and volunteering to participate in the research (Participation rate: 84%). Data were collected with the “Descriptive Information Form” and the Neonatal Pain Management Information Form. Descriptive statistics, Mann Whitney U, and Kruskal Wallis tests were used to evaluate the data.

It was determined that the mean age of the students participating in the study was 20.46 ± 1.78 , and 82.4% of them willingly preferred the department. While 29.5% of the participants stated that they had knowledge about pain assessment scales, 82.4% stated that they did not consider themselves sufficient in pain control in newborns. Midwife candidates stated that they mostly preferred breastfeeding (70.5%), reducing environmental stimuli (68%), listening to music and compassionate

approach (64.4%) among non-pharmacological approaches in neonatal pain control. While it was determined that students' knowledge levels were significantly affected by grade level and neonatal health lesson and having knowledge about neonatal pain scales, it was determined that the variable of willingly choosing midwifery department and the graduated high school did not affect it significantly.

It was determined that midwifery students had a lack of knowledge about pain management in newborns. It is recommended that midwife candidates be supported on pharmacological and non-pharmacological pain management in newborns with both pre- and post-graduate trainings and that the trainings should be updated regularly according to the pain guidelines.

Keywords: Newborn, Pain Management, Midwifery, Student

GİRİŞ

Ağrı; cinsiyet, yaş, ırk, din, kültür fark etmeksizin bireyleri fiziksel, psikolojik ve sosyal anlamda etkileyebilen, anksiyete ve korkuya neden olabilen bir olgudur. Ancak ağrıyı algılama düzeyi kişiden kişiye değişmektedir. Ayrıca başta yenidoğanlar olmak üzere kendilerini ifade edemeyen hassas gruplar açısından ağrıyı tespit etmek ve yönetmek zor olmaktadır (Sağkal ve ark., 2013). Ağrıyı algılama seviyeleri de yetişkin bir insana göre farklılık göstermektedir. Yenidoğanlar; aşı uygulamaları, topuk kanı alma ve yoğun bakım servislerinde tedavi görme gibi sebeplerle yaşamlarının ilk evrelerinde ağrıya maruz kalabilmektedirler. Ağrı tespit edilemediğinde ya da uygun şekilde yönetilemediğinde duyu ve beyin gelişimini, bebek-aile arasındaki bağı, dış dünyaya uyumunu ve büyümeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle sağlık profesyonellerinin yenidoğandaki ağrı belirtilerini doğru şekilde yorumlaması, bakım vermesi ve verdiği bakımın etkinliğini değerlendirmesi önemlidir (Doesburg ve ark., 2013; Faye ve ark., 2010).

Yenidoğanda ağrı belirtileri; inleme, ağlama, göz sıkma, intrakranial basınçta artma, alında kırışmalar, çırpınma, kol ve bacaklardaki kuvvetli hareketler, yumruk sıkma, huzursuzluk, uyku problemleri, beslenmede güçlük, kalp hızında artma, kaslarda gerilme, oksijenizasyonun azalması, kortizol düzeyinin artması ve insülin salınımı olarak bilinmektedir. Yenidoğandaki ağrının fizyolojik olarak oluşturduğu stres tam olarak bilinmemektedir. Bu ağrı belirtilerini, oluşturulmuş güvenilir ölçeklerle de değerlendirmek mümkündür. Ardından uygun ağrı yönetimi planlaması yapılmalıdır (Melo ve ark., 2014).

Yenidoğan ağrı yönetiminde farmakolojik ve nonfarmakolojik yöntemler olarak farklı alternatifler kullanılmaktadır. Opioid olmayan analjezikler, opioid analjezikler, yardımcı ilaçlar, lokal anestezi ilaçlar kâr zarar ilişkisi incelenerek uygun şekilde uygulanmaktadır. Nonfarmakolojik yöntemler kapsamında ise kanguru bakımı, masaj, pozisyon değiştirme, emzik vermek, müzik, aromaterapi emzirmek tercih edilmektedir. Özellikle farmakolojik yöntemlere ek olarak nonfarmakolojik yöntemler kullanıldığında daha etkili sonuçlar elde edilmektedir (Yiğit ve ark., 2022).

Ebeler, yenidoğanların bakım ve izlemlerini yapmakla yükümlü bir sağlık profesyonelleridir. Multidisipliner ekip içerisinde yer alan ebeler, ağrı değerlendirme ve yönetiminde önemli role sahiptir. Bu bağlamda ebeler, uygun ağrı değerlendirme skalaları ile yenidoğanın ağrısını tanımlayabilmeli, farmakolojik yöntemlerin ağrı tedavisinde yanı sıra nonfarmakolojik yöntemleri de kullanmalı ve yenidoğanın rahatlığını en üst düzeyde sağlamayı amaçlamalıdır. Ayrıca, yenidoğanda ağrıyı doğru ve geçerli bir ölçekle ile değerlendirmeli, farmakolojik tedavilerin yan etkileri yönünden bebeği izlemelidir. Bu nedenle ebe adaylarının yenidoğanda ağrı yönetimi konusunda bilgi düzeylerinin belirlenmesi ile teorik ve uygulama eğitimi ile ilgili olarak ileriye yönelik planlamalarda yol gösterici olacaktır. Dolayısıyla bu çalışma, ebeler öğrencilerinin yenidoğanda ağrı yönetimi ile ilgili bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla yürütülmüştür

MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışma Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini bir kamu üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü kız öğrencileri oluşturmuştur (N:329). Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş olup 329 öğrenciden araştırmaya katılmayı kabul eden 278 kişi örnekleme oluşturmuştur (Katılım oranı: %84).

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından oluşturulan “Tanıtıcı Bilgi Formu” ve uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen “Yenidoğanda Ağrı Yönetimi Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatüre dayalı olarak hazırlanan anket formu öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerini (yaş, gelir durumu, yaşadığı yer, vb), içeren sorular bulunmaktadır.

Yenidoğanda Ağrı Yönetimi Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından kuramsal ders içeriği doğrultusunda literatür bilgisinden yararlanılarak ve uzman görüşü doğrultusunda hazırlanan bu anket formunda öğrencilerin yenidoğana yönelik bilgi düzeylerini değerlendirme amaçlandı (yenidoğan ağrı değerlendirme ölçekleri, ağrı belirtilerini anlayabilme, ağrı durumunda uygulanacak prosedürleri bilme, vb.). Uzman görüşleri doğrultusunda yüzey geçerliliği belirlenen ve yeniden düzenlenen bilgi değerlendirme formu, doğru ve yanlış cevaplarını içeren 10 maddeden oluşturuldu. Formdan alınabilecek maksimum puan 10 olarak belirlendi. Bu formdan alınan puanın yüksek olması öğrencilerin bilgi düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. “Yenidoğanda Ağrı Yönetimi Bilgi Formu”nun uzman görüşleri doğrultusunda yüzey geçerliliği belirlendi.

Araştırmanın Etik İlkeleri

Çalışmaya Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul onayı ve kurum izni alınmasının ardından başlanmıştır. Örneklem grubu seçim kriterlerine uyan öğrencilere çalışmanın hangi amaçla yapıldığı ve içeriği konusunda bilgi verilip, gönüllü onamları alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verileri, SPSS 25 paket programı kullanılarak değerlendirildi. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistiksel analizlerinden sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanıldı. Verilerin dağılımı Kolmogorov Smirnov testi ile kullanılarak değerlendirildi. Değişkenlere göre ölçek puanların değerlendirilmesinde, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis Testi kullanıldı. 0.05 in altındaki “p” değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGU VE TARTIŞMALAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 21.05 ± 2.14 olarak saptandı. Öğrencilerin %12.2’sinin sağlık meslek liselerinden mezun olduğu belirlenirken bölümü isteyerek tercih etme oranı %82.4 olarak tespit edildi. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri Tablo 1.’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri

Tanıtıcı Özellikler	Ort±ss	Min-max
Yaş	21.05±2.14	18-33
	n	%
Sınıf		
1	71	25.5
2	72	25.9
3	66	23.7
4	69	24.8
Mezun olunan lise		
Sağlık Meslek Lisesi	34	12.2
Diğer liseler	244	97,8
Bölümü isteyerek tercih etme durumu		
Evet	229	82.4
Hayır	49	17.6
*Mesleği tercih etme sebebi		
İlgi duyduğu için	152	54.7
İş garantisi olduğu düşüncesi	143	51.4
Aile/çevre baskısı	29	10.4
Kendini bölüme uygun hissediyor mu?		
Uygun	194	69.8
Kısmen uygun	77	27.7
Uygun değil	7	2.5
Yaşanılan yer		
Aile evi	183	65.8
Özel yurt	35	12.6
Devlet yurdu	38	13.7
Özel ev	22	7.9
Ailede sağlık çalışanı var mı?		
Evet	86	30.9
Hayır	192	69.1

*Birden fazla cevap verildi.

Ebe adaylarının mesleği tercih etme nedenleri olarak; %54.7 oranında ilgi duydukları için, %51.4 oranında ise iş garantisi olduğu için tercih ettikleri saptandı. Katılımcıların %30.9'unun ise ailesinde sağlık çalışanı olduğu belirlendi.

Tablo 2. Öğrencilerin yenidoğan hakkındaki bilgi düzeyleri

	n	%
Yenidoğan ağrı kontrolünde kendini yeterli görme durumu		
Evet	49	17.6
Hayır	229	82.4
*Yenidoğan ağrı belirtileri		

	n	%
nelerdir?		
Huzursuzluk	230	82.7
Ağlama	186	66.9
Saturasyon düzeyinde değişiklik	177	63.7
Uyku düzensizliği	160	57.6
Kan basıncında değişiklik	159	57.2
Ateş	154	55.4
*Yenidoğanda ağrı	38	17.4
kontrolünde nonfarmakolojik yaklaşımlar nelerdir		
Emzirme/ sağılmış anne sütü verme	196	70.5
Şefkatli yaklaşım	179	64.4
Dokunma	165	59.4
Çevresel uyaranları azaltma	189	68.0
Pozisyon değiştirme	157	56.5
Masaj yapma	188	67.6
Yenidoğanda ağrı kesici kullanılır mı?		
Evet	36	12.9
Hayır	73	26.3
Bilmiyorum	169	60.8
*Yenidoğanda ağrı yönetiminde ebenin rolleri nelerdir?		
Yenidoğanın ağrıya verdiği fizyolojik ve davranışsal yanıtları bilmeli ve değerlendirebilmelidir	235	84.5
Ağrıya neden olan faktörleri saptamalıdır	217	78.1
Geçerli bir ölçek ile 4-6 saatte bir ağrıyı değerlendirmelidir.	181	65.1
Nonfarmakolojik yöntemleri bilmeli ve uygulamalıdır	176	63.3

*Birden fazla cevap verildi.

Katılımcıların %29.5'inin yenidoğan ağrı değerlendirme ölçeklerini bildiği tespit edildi. Öğrenciler yenidoğanın ağrı belirtilerini; %82.7'si huzursuzluk, %66.9'sı ağlama ve %63.7'si saturasyonda düzeyinde bozulma olarak belirtti. Ebe adayları; yenidoğanın ağrısının giderilmesi için uygulanan nonfarmakolojik yöntemleri çoğunlukla emzirme ya da sağılmış anne sütü verme (%70.5) ve çevresel uyaranları azaltma (%68), masaj yapma (%67,6) olarak ifade etti. Öğrencilerin %12.9'unun yenidoğanlara ağrı kesici uygulanabileceğini bildiği görüldü.

Tablo 3. Yenidoğanda Ağrı Yönetimi Bilgi Formu

	Ort±ss	Min-max
Yenidoğan ağrı yönetimi formu toplam puan ortalaması	4.15±1.52	1-10

Araştırmacılar tarafından oluşturulan formda öğrencilerin sorulara doğru yanıt verme ortalamalarının 4.15±1.52 olduğu belirlendi.

Tablo 4. Yenidoğan ağrı yönetimi formu toplam puanının farklı değişkenlere göre incelenmesi

	n	Ort±ss	X²	p
Sınıf				
1	71	3.83±1.53		
2	72	3.95±1.48		
3	66	4.07±1.64	14.940	.002
4	69	4.78±1.54		
Mezun olunan lise				
Anadolu Lisesi	218	4.09±1.61		
Sağlık Meslek Lisesi	34	4.50±1.16	2.783	.249
Düz Lise	26	4.23±1.06		
	n	Ort±ss	z	p
Bölümü isteyerek tercih etme durumu				
Evet	229	4.15±1.50	-.123	.902
Hayır	49	4.16±1.62		
Yenidoğanın ağrı ölçeklerini bilme durumu				
Evet	82	4.45±1.61	-2.240	.025
Hayır	196	4.03±1.47		
Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı dersi alma durumu				
Evet	135	4.43±1.49	-2.939	.003
Hayır	143	3.89±1.05		

Yenidoğan ağrı yönetimi bilgi formu toplam puanı farklı değişkenlere göre incelendiğinde; öğrencilerin sınıf düzeyi, yenidoğan ağrı ölçeklerini bilme ve yenidoğan ve çocuk sağlığı dersi alma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlendi.

Ebe adaylarının yenidoğanda ağrı yönetimi konusunda bilgi ve tutumlarını tespit etmek amacıyla yürütülen bu çalışmada öğrencilerin bilgi eksiklerinin olduğu saptandı. Hasta bakımının temel unsurlarından biri ağrı hissini giderilmesi ve önlenmesidir. Ağrının önlenmesi ve tedavisinin önemi Dünya Sağlık Örgütü, Pediatri Akademisi, Kanada Pediatri Derneği ve Polonya Neonatal

Derneği gibi birçok uluslararası kuruluş tarafından vurgulanmıştır (Yiğit ve ark.,2022). Kanıta dayalı önerilere ve kılavuzlara rağmen, çağdaş araştırmalar yenidoğanlarda ağrı yönetiminin hala önemli ve ihmal edilen bir sorun olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmalar, ağrı tedavisi açısından kılavuzların birçok uygulama konusunda yetersiz olduğunu göstermektedir. Bunlar arasında, sürekli ve düzenli bir ağrı şiddeti değerlendirmesinin olmaması, farmakolojik olmayan ağrı giderme yöntemlerinin eksik veya yetersiz uygulanması ve ağrı tedavisinin düşük etkinliği yer almaktadır. Bu durum psikolojik, davranışsal, metabolik, zihinsel ve hormonal reaksiyonlara neden olabilmektedir (Carbajal ve ark., 2015; Costa ve ark., 2017; Asadi ve ark., 2014).

Yenidoğanlar, çoğu hafif veya orta derecede ağrıya neden olan, günde ortalama 12-16 tıbbi prosedür yaşarlar. Bunların dışında topuktan kan alma, venöz kateter takılması, venöz kan alma, solunum yolu aspirasyonu veya entübasyondan gibi girişimlerde ağrı nedenleri arasında yer almaktadır (Carbajal ve ark., 2008; Cruz ve ark., 2016).

Ebeler ve hemşireler de dahil olmak üzere yenidoğan yoğun bakım ünitelerinin tıbbi personeli hem farmakolojik hem de farmakolojik olmayan yöntemlerin kullanımından sorumludur. Yeni doğanlar ağrılarını sözel olarak ifade edemedikleri için, nosiseptif uyarıların tanımlanması, başarılı önleyici tedbirlerin alınmasında kilit bir rol oynar. Ağrı şiddeti değerlendirilmesinde, davranışsal ve/veya fizyolojik parametrelere dayalı doğrulanmış ölçeklerin kullanılması önerilir. Bu araştırmada da ebe adaylarının %29.5'inin yenidoğan ağrı değerlendirme ölçekleri hakkında bilgi sahibi olduğu belirlendi. Ayrıca ağrı değerlendirme ölçekleri konusunda bilgisi olan öğrencilerin yenidoğan ağrı değerlendirme bilgi düzeyleri diğerlerine göre anlamlı olarak yüksek olduğu saptandı. Özyazıcıoğlu ve Çelebioğlu'nun hemşirelik öğrencileri yürüttükleri çalışmada öğrencilerin yalnızca %14, ünün yenidoğanda ağrıyı ölçek ile değerlendirebileceği bildirilmiştir (Özyazıcıoğlu ve Çelebioğlu, 2008) Öğrencilerin %29,5'nun yenidoğanın ağrı değerlendirme ölçekleri hakkında bilgi sahibi olmaları, konuyla ilgili literatürden haberdar olduklarının ve/ veya eğitimleri sırasında bu konuya ilişkin bilgi aldıklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Katılımcıların çoğunluğu yenidoğanda davranışsal veya fizyolojik ağrı belirtisi olarak huzursuzluk (%82,7), ağlama (%66,9) ve oksijen saturasyonunda değişiklik (%63,7) yanıtını vermiştir. Özyazıcıoğlu ve Çelebioğlu'nun yürüttüğü çalışmada hemşirelik öğrencilerin büyük çoğunluğu (%88.9) yenidoğanda ağrı belirtisi olarak ağlama yanıtını vermiştir (Özyazıcıoğlu ve Çelebioğlu, 2008). Benzer şekilde Güney çalışmasında (2017) yenidoğanın davranışsal ağrı belirtilerini olarak hemşirelerin %98.8'i ağlama ve %51'i saturasyonda değişme yanıtını verdiğini bildirmiştir (Güney, 2017). Başka bir araştırmada ise, hemşirelerin çocuklarda ağlama (% 97.5), huzursuzluğu (% 27.6) davranışsal ağrı belirtisi olarak ifade ettiği görülmüştür (Göl ve ark., 2015). Çeşitli araştırmalarda da belirtildiği gibi ağlama yenidoğanda ağrının varlığını gösteren ve en kolay gözlemlenebilen davranıştır. Çalışma bulgularımız literatürü destekler niteliktedir.

Ebe adaylarının yenidoğanda ağrı kontrolünde kullanılan non-farmakolojik yaklaşımlara verdiği yanıtlar değerlendirildiğinde; yöntemler arasında çoğunlukla emzirme/sağılmış anne sütü (%70,5), çevresel uyaranları azaltma (%68) ve masaj yapma (%67,6) yer aldığı belirlenmiştir. Preterm bebeklerde yapılan bir çalışmada 5 mL sağılmış anne sütü topuk delme sonrası ağrı skorlarında anlamlı düşüşe yol açtığı bildirilmiştir. Pillai ve ark. (2015) çalışma bulgularına göre, emzik vermenin ağrıyı azaltmada en etkili yöntem olduğu bildirilmiştir (Pillai ve ark., 2015). Şekerli solüsyonlar, emzirme ve anne sütü, bebeğe pozisyon verilmesi, dokunma, masaj ile ağrısız duyuşal uyaran verilmesi preterm ve term bebeklerde rahatsızlık ve ağrıyı etkin bir şekilde azaltabileceği bildirilmiştir (Pillai ve ark., 2015). Nitekim, Amerikan Pediatri Akademisi kılavuzları, yenidoğanlarda küçük rutin işlemlerden kaynaklanan ağrıyı azaltmak amacı ile nonfarmakolojik yöntemlerin kullanılmasını önermektedir (APA, 2019)

Öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre yenidoğanda ağrı değerlendirme konusunda bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde, sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin bilgi düzeylerinin anlamlı olarak arttığı saptandı. Çalışma bulguları ile benzer şekilde Tosun'un (2021) çalışmasında üçüncü sınıfların ikinci

sınıflara göre ağrı bilgi tutum düzeyi daha yüksek olarak bildirilmiştir. Bu durum mesleki eğitimin ve klinik uygulama pratiğinin artması ile açıklanabilir.

Yenidoğan ve çocuk sağlığı dersi alan öğrencilerin ise diğerlerine göre yenidoğanda ağrı değerlendirme bilgi düzeyinin anlamlı olarak yüksek olduğu saptandı. Sistemik ve sürekli verilen eğitimlerle bilgi ve beceri düzeylerinin artması beklendiği bir bulgudur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ebe adaylarının yenidoğanda ağrı yönetimi konusunda bilgi eksiklerinin olduğu saptandı. Öğrencilerin sınıf düzeyi, yenidoğan ağrı ölçeklerini bilme, yenidoğan ve çocuk sağlığı alma durumuna göre yenidoğanda ağrı yönetimi konusunda bilgi düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı şekilde etkilendiği belirlendi. Multidisipliner ekip içerisinde yer alan ebe, yenidoğanda ağrı değerlendirmesi ve yönetiminde hem önemli role hem de sorumluluğa sahip olan sağlık personelidir. Bu nedenle yenidoğanda etkin ve uygun ağrı yönetimi girişimlerinin uygulanması hem tıbbi hem de etik gerekliliktir. Ebe adaylarının hem mezuniyet öncesi hem de mezuniyet sonrası eğitimlerle yenidoğanda farmakolojik ve nonfarmakolojik ağrı yönetimi konusunda desteklenmesi ve eğitimlerin ağrı kılavuzlarına göre güncellenerek düzenli aralıklarla tekrarlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

American Academy of Pediatrics Committee on Fetus and Newborn, American Academy of Pediatrics Section on Surgery, Canadian Paediatric Society Fetus and Newborn Committee, D. G. Batton, 2019 Ankara Üniversitesi ISSN: 2667-6044 K. J. Barrington, and C. Wallman, "Prevention and management of pain in the neonate: an update," (in eng), *Pediatrics*, vol. 118, no. 5, pp. 2231-41, Nov 2006.

Asadi-Noghabi, F., Tavassoli-Farahi, M., Yousefi, H., Sadeghi, T. (2014). Neonate pain management: What do nurses really know? *Glob. J. Health Sci.*,6:284–293. doi: 10.5539/gjhs.v6n5p284.

Carbajal, R., Rousset, A., Danan, C., Coquery, S., Nolent, P., Ducrocq, S., Saizou, C., Lapillonne, A., Granier, M., Durand, P., Lenclen, R., Coursol, A., Hubert, P., de Saint Blanquat,

Carbajal, R., Eriksson, M., Courtois, E., Boyle, E., Avila-Alvarez, A., Andersen, R.D., Sarafidis, K., Polkki, T., Matos, C., Lago, P., et al. (2015). Sedation and analgesia practices in neonatal intensive care units (EUROPAIN): Results from a prospective cohort study. *Lancet Respir. Med.* 3:796–812. doi: 10.1016/S2213-2600(15)00331-8.

Costa, T., Rossato, L.M., Bueno, M., Secco, I.L., Sposito, N.P.B., Harrison, D., Freitas, J.S.D. (2017) Nurses' knowledge and practices regarding pain management in newborns. *Revista da Escola de Enfermagem da USP.* 51. doi: 10.1590/s1980-220x2016034403210.

Cruz M.D., Fernandes A.M., Oliveira C.R. (2016). Epidemiology of painful procedures performed in neonates: A systematic review of observational studies. *Eur. J. Pain.* 20:489–498. doi: 10.1002/ejp.757.

Doesburg, S. M., Chau, C. M., Cheung, T. P., Moiseev, A., Ribary, U., Herdman, A. T., et al. (2013). Neonatal pain-related stress, functional cortical activity and visual-perceptual abilities in school-age children born at extremely low gestational age. *Pain.*; 154(10): 1946-52.

Faye, P. M., De Jonckheere, J., Loogie, R., Kuissi, E., Jeanne, M., Rakza, T., Storme, L. (2010). Newborn infant pain assessment using heart rate variability analysis. *Clin J Pain*;26:777-82.

Göl, İ., Onarıcı, M. (2015). Hemşirelerin çocuklarda ve ağrı kontrolüne ilişkin bilgi ve uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi.* 20-29.

- Güney, M. (2017). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelerin ağrı yönetiminde kullanılan nonfarmakolojik yöntemlere ilişkin bilgi ve uygulamalarının belirlenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Melo, G. M., Lélis, A. L., de Moura, A. F., Cardoso, M. V., da Silva, V. M. (2014). Pain assessment scales in newborns: integrative review. *Rev Paul Pediatr*;32:395-402.
- Tosun, N. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin ağrı yönetimi konusunda bilgi ve tutumları (Master's thesis, İstinye Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Özyazıcıoğlu, N., Çelebioğlu, A. (2008). Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Yenidoğanda Ağrıya İlişkin Bilgi ve Görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 11: 3 ,9-16
- Pillai Riddell, R. R., Racine, N. M., Gennis, H. G., Turcotte, K., Uman, L. S., Horton, R. E., Ahola Kohut, S., Hillgrove Stuart, J., Stevens, B., & Lisi, D. M. (2015). Non-pharmacological management of infant and young child procedural pain. *The Cochrane database of systematic reviews*, 2015(12), CD006275. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD006275.pub3>
- Sağkal, T., Eser, E., & Uyar, M. (2013). The effect of reiki touch therapy on pain and anxiety. *Spatula DD.*; 3(4): 141-6.
- Yiğit, Ş., Ecevit, A., Altun, Ö. Türk Neonatoloji Derneği Yenidoğan Döneminde Ağrı ve Tedavisi Rehberi [Internet]. Ankara: Türk Neonatoloji Derneği; 2016. [Erişim tarihi: 05.09.2022]. Erişim adresi: <http://www.neonatology.org.tr/neonatoloji/tani-ve-tedavi-protokolleri/>